

Halfjaarlijkse memo Rijksvaccinatieprogramma

Managementsamenvatting

Vaccinatiegraad

- In januari zijn eerste indicaties over de landelijk bereikte vaccinatiegraad in 2023 gepubliceerd (zie tabel). Ten opzichte van vorig jaar lijken de cijfers lager te zijn. Of er werkelijk sprake is van een daling is echter niet precies vast te stellen, omdat sommige ouders er, met de invoering van het informed consent, voor kiezen om geen toestemming te geven voor de uitwisseling van de vaccinatiestatus van hun kind met het RIVM. Regionale of lokale cijfers over 2023 zijn nog niet beschikbaar.

Soort vaccinatie	Almere	Dronten	Lelystad	Noordoost-polder	Urk	Zeewolde	Flevoland gemiddeld	Flevoland zonder Urk	Nederland gemiddeld
BMR basisimmuun*	92 %	93%	89%	93%	67%	97%	90%	92%	93%
BMR volledig afgesloten*	85%	89%	86%	86%	57%	92%	84%	86%	90%
D(K)TP basisimmuun**	92%	93%	90%	93%	66%	97%	90%	92%	93%
D(K)TP voldoende beschermd**	89%	92%	85%	88%	62%	90%	87%	89%	91%
DKTP volledig afgesloten**	85%	90%	85%	86%	58%	92%	84%	86%	90%
HPV volledig afgesloten	61%	73%	60%	62%	19%	64%	59%	63%	66%
Hepatitis B volledig afgesloten	92%	93%	90%	93%	66%	97%	90%	92%	93%
Hib volledig afgesloten	93%	94%	91%	93%	67%	98%	91%	93%	93%
Meningokokken ACWY basisimmuun	92%	93%	90%	92%	66%	97%	90%	92%	93%
Meningokokken ACWY volledig afgesloten (cohorten 2001-2005)	81%	86%	83%	88%	53%	87%	81%	83%	85%
Pneumokokken volledig afgesloten	92%	92%	89%	91%	65%	96%	90%	92%	93%
Volledige deelname RVP (2 jaar)	90%	91%	86%	90%	63%	95%	88%	90%	91%
Geen enkele vaccinatie (2 jaar)	3%	5%	5%	5%	29%	2%	6%	4%	4%

Wijzigingen in het RVP

- Vanaf 2025 vinden er gefaseerd wijzigingen plaats in het RVP-vaccinatieschema. Het doorvoeren van deze wijzigingen vraagt veel inzet van de JGZ-organisaties. Zij zijn al bezig met de voorbereidingen.
- JGZ-organisaties zijn begonnen met de uitvoering van de maternale griepvaccinatie en de nieuwe rotavirusvaccinatie.
- De Gezondheidsraad adviseert vaccinatie tegen het RS-virus binnen het RVP. Hierover beslist een volgend kabinet.

Overige ontwikkelingen

- Er is in Nederland een toename van het aantal mazelen en kinkhoestmeldingen te zien. Door de dalende vaccinatiegraad is de kans op een mazelenuitbraak de afgelopen jaren toegenomen.
- De opkomst van de landelijk aanvullende HPV-campagne voor jongvolwassenen valt zowel landelijk als regionaal tegen. De campagne wordt voor de zomer afgerond.
- De door de staatsecretaris landelijk ingezette aanpak om de vaccinatiegraad te verhogen loopt voort.

Vaccinatiegraad

- **Nieuwe indicatie landelijke vaccinatiecijfers.** Elk jaar in juni publiceert het RIVM de definitieve cijfers over de vaccinatiegraad die in het voorgaande jaar zijn behaald. Vooruitlopend hierop worden in januari zeer beperkte, voorlopige cijfers gedeeld. Het gaat hier alleen om de vaccinatiegraden voor zuigelingen voor de Bof-Mazelen-Rode hond-vaccinatie (BMR) en de Difterie-Kinkhoest-Tetanus-Polio-vaccinatie (DKTP). In onderstaande tabel zijn deze vaccinatiegraden weergegeven en afgezet tegen die van het jaar ervoor.

	BMR	DKTP
2023 (voorlopig)	88,1 %	91,0 %
2022	89,5 %	92,9 %

- Hoewel de cijfers in het huidige jaar lager zijn dan het voorgaande jaar, kan het RIVM niet vaststellen of de vaccinatiegraad daadwerkelijk is gedaald. Per 1 januari 2022 moeten ouders expliciet toestemming geven aan de JGZ-organisaties om de vaccinatiestatus van hun kind met het RIVM te delen. Doen ze dit niet, weet het RIVM dus niet of deze kinderen zijn gevaccineerd of niet. Landelijk gebeurt dit in ongeveer 4% van de gevallen. De weergegeven vaccinatiegraden geven daarom het minimum aan gevaccineerde kinderen weer: namelijk de gevaccineerde kinderen van wie de ouders toestemming hebben gegeven om hun gegevens met het RIVM te delen. Het daadwerkelijk aantal gevaccineerde kinderen kan dus hoger zijn. Omdat de vaccinatiegraadcijfers over 2023 zijn gebaseerd op vaccinaties die voor het overgrote deel zijn gezet ná invoering van de informed consent, is de vertekening van de cijfers potentieel groter dan vorig jaar. Daarom is niet te zeggen in welke mate de lagere cijfers ten opzichte van vorig jaar veroorzaakt worden door een daadwerkelijk lagere vaccinatiegraad, of door een (grotere) onderrapportage van gevaccineerde kinderen.
- Eerder rapporteerden we al over het feit dat de staatssecretaris een wetswijziging voorbereidt, waardoor de uitwisseling van de vaccinatiegegevens met het RIVM zou veranderen van een opt-in systeem (actieve toestemming nodig; huidige situatie) naar een opt-out systeem (actieve weigering nodig). De verwachting is dat hierdoor een groter percentage ouders toestemming geeft voor de gegevensuitwisseling. De wetswijziging wordt naar verwachting medio 2024 aan de Tweede Kamer voorgelegd.
- De genoemde voorlopige cijfers betreffen landelijke cijfers. Er is nog geen regionale of lokale uitsplitsing van deze voorlopige vaccinatiecijfers beschikbaar. Het RIVM rapporteert jaarlijks in juni over de definitieve cijfers. Op dat moment komen ook de lokale cijfers beschikbaar. Deze zullen, anders dan de landelijke cijfers, naar verwachting duidelijk minder vertekend zijn door het informed consent; we rapporteerden eerder al over het feit dat het aantal mensen dat in onze regio geen toestemming geeft voor uitwisseling met het RIVM absoluut en relatief erg laag is.

Wijzigingen in het RVP

- **Aanpassingen vaccinatieschema.** Vanaf 1 januari 2025 vinden er wijzigingen plaats in het RVP-vaccinatieschema. Het nieuwe schema heeft vier wijzigingen ten opzichte van het huidige schema, en is tot stand gekomen na een advies van de Gezondheidsraad dat door de Staatssecretaris van VWS is overgenomen. Momenteel zijn de JGZ-organisaties bezig met de voorbereidingen. De wijzigingen vragen veel van ze. Zo zullen door de verschuivingen van enkele vaccinaties de kinderen uit de jaargangen tussen het oude en nieuwe vaccinatiemoment met behulp van grootschalige inhaalcampagnes moeten worden gevaccineerd. Ook zijn de verschuivingen van invloed op de timing en inrichting van de contactmomenten tussen JGZ en ouders/kinderen. Vanwege de grote belasting voor JGZ-organisaties worden de wijzigingen gefaseerd doorgevoerd tussen 2025 en 2030. Een overzicht van de wijzigingen is hier te vinden:
<https://rijksvaccinatieprogramma.nl/professionals/wijzigingen-vaccinatieschema>
- **Maternale griepvaccinatie.** Sinds oktober 2023 zijn de JGZ-organisaties verantwoordelijk voor het uitvoering van de griepvaccinatie bij zwangere vrouwen. Daarvoor was de uitvoering, die zich overigens tot het griepseizoen beperkt, bij huisartsen belegd.
- **Invoering rotavirusvaccinatie.** Half februari 2024 is de vaccinatie tegen het rotavirus gestart. Het rotavirus is een veelvoorkomend en erg besmettelijk virus dat een maag-darminfectie kan veroorzaken, waar vooral jonge kinderen erg gevoelig voor zijn. Jaarlijks worden er zo'n 3600 kinderen onder de vijf jaar met een rotavirusinfectie in het ziekenhuis opgenomen. Het drinkvaccin (druppels in de mond) wordt binnen het RVP aangeboden aan alle pasgeborenen.
- **Advies Gezondheidsraad over RS-virus.** De Gezondheidsraad heeft onlangs een advies uitgebracht over bescherming van kinderen tegen het RS-virus. Het virus veroorzaakt luchtweginfecties waar vooral baby's ernstig ziek van kunnen worden. De raad adviseert om alle kinderen onder de 1 jaar antistoffen aan te bieden via het Rijksvaccinatieprogramma. De minister moet nog een besluit nemen over de landelijke invoering. Dit is doorgeschoven naar de volgende kabinetsperiode.

Overige ontwikkelingen

- **Toename van mazelen.** Wereldwijd, in Europa, maar ook in Nederland is er sinds het einde van de COVID-19-pandemie een (sterke) toename van het aantal mazelengevallen. Omdat in Nederland de vaccinatiegraad al jaren daalt, neemt het aantal kinderen dat bevattelijk is voor deze ziekte van jaar tot jaar gestaag toe. Op het moment van schrijven zijn er in Nederland enkele clusters bekend, en zijn er nog geen recente gevallen in Flevoland gemeld. Overigens hebben JGZ-organisaties momenteel geen extra vaccinatiecampagnes ingezet. Er is wel een aangepast landelijk advies bij een uitbraak. Indien gewenst kunnen ouders missende vaccinaties van hun kinderen altijd gratis komen inhalen, maar de vraag hiernaar is zeer beperkt. Dat geldt ook voor de vraag van volwassenen naar inhaalvaccinaties (tegen betaling). Actuele cijfers over mazelenmeldingen zijn te vinden op de website van het RIVM:
<https://www.rivm.nl/mazelen/actueel>
- **Toename van kinkhoest.** Het aantal kinkhoestmeldingen neemt sinds september vorig jaar landelijk sterk toe. Dit na enkele jaren met zeer weinig kinkhoestmeldingen, hoogstwaarschijnlijk door de coronamaatregelen. Ook in regio Flevoland is het aantal kinkhoestmeldingen erg gestegen ten opzichte van vorige jaren. In de onderstaande tabel worden de cijfers van aantallen kinkhoestmeldingen van het eerste kwartaal 2023 en 2024 weergegeven. De stijging is significant. Jonge zuigelingen zijn het meest getroffen: in deze leeftijdsgroep is het landelijk aantal kinkhoestmeldingen

inmiddels veel hoger dan in de jaren voor corona. Baby's die kinkhoest oplopen worden in ongeveer de helft van de gevallen in het ziekenhuis opgenomen. Er zijn in 2024 al vier baby's aan kinkhoest overleden, hetgeen sinds 1963 niet meer is voorgekomen. Actuele cijfers over kinkhoestmeldingen zijn te vinden op de website van het RIVM:

<https://www.rivm.nl/kinkhoest/actueel>

Periode	Flevoland*	Nederland**
Jan t/m april 2023	0	47
Jan t/m april 2024	187	8.765

*Bron HP Zone

** Bron Osiris, RIVM

- **Aanvullende HPV-vaccinatiecampagne 18+.** Eerder berichtten wij over de verlenging van de aanvullende landelijke campagne voor de HPV-vaccinatie aan jongvolwassenen (geboortejaren 1996 t/m 2003). Jongeren kunnen binnen de campagne twee prikken halen tegen HPV. De laatste maanden van de verlengde campagne zijn inmiddels ingegaan: 1 juni is deze ten einde. Begin februari lag de landelijke opkomst van de campagne op een tegenvallende 24%. Ook in Flevoland valt de opkomst tegen. In onze GGD-regio zijn er 36.000 mensen uitgenodigd. Medio maart 2024 zijn er ruim 8.400 vaccinaties gezet bij in totaal 6.000 personen. Het opkomstpercentage in regio Flevoland is 15,5 %¹. Onze GGD is met dit percentage landelijk gezien de hekkensluiter, samen met GGD Zeeland.
- **Landelijke maatregelen om de vaccinatiegraad te verhogen.** In juli 2022 is het MinVWS begonnen met de landelijke aanpak 'Vol vertrouwen in vaccinaties', met drie actielijnen. Wij informeerden u in de najaarsmemo 2023 over de inhoudelijke ontwikkelingen. Relevant nieuws:
 - Het RIVM wil inzicht krijgen in de vaccinatiegraad van subgroepen en regio's/(deel)gemeenten. Dit doen ze door de vaccinatiegegevens met CBS-gegevens te koppelen. Het onderzoek bevindt zich nog in de eerste fase.
 - Het RIVM heeft in 2023 een nieuw peiling naar het vertrouwen in vaccinaties bij ouders uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn voor de zomer te verwachten.
 - Er wordt verder gewerkt aan het bieden van online inzage aan mensen van hun eigen vaccinatiegegevens. Via het burgerportaal van het RIVM was het al enige tijd mogelijk om de COVID-19 vaccinatiegegevens in te zien. Vanaf februari 2024 is het voor mensen van 16 en 17 jaar ook mogelijk om de eigen HPV-vaccinatiegegevens in te zien. Het burgerportaal zal stap voor stap worden uitgebreid met RVP-vaccinatiegegevens.

Bronnen:

• RVP Nieuws (LCI/RIVM), nieuwsbrieven van oktober 2023 t/m maart 2024; • Kamerbrief: 'Preventief gezondheidsbeleid', 05-02-2024; • Rapport: 'Het Rijksvaccinatieprogramma in Nederland. Surveillance en ontwikkelingen in 2022-2023' (RIVM); • <https://www.rivm.nl/rs-virus>; • <https://www.rivm.nl/rotavirus>; • <https://www.rivm.nl/kinkhoest/actueel>; • <https://www.rivm.nl/mazelen/actueel>; • <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2021/06/30/vaccinatie-tegen-rotavirus-2021>

¹ Het opkomstpercentage reflecteert het aantal Flevolandse jongvolwassenen dat binnen de campagne is gevaccineerd t.o.v. het totaal aantal in onze regio verstuurd uitnodigingen. Omdat het halen van vaccinaties echter niet aan regio's is gebonden, vaccineren wij ook inwoners van andere GGD-regio's en omgekeerd. Het opkomstpercentage is dus niet 1-op-1 verbonden met het aantal vaccinaties dat wij hebben gezet.